Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

Rok VII | Wilno, dn. 25 marca 1933 r. | Nr. 6

WIADOMOŚCI
ARCHIDIECEZJALNE WILEŃSKIE
DWUTYGODNIK KAPŁAŃSKI

PRENUMERATA:
Rocznie 15 zł.
Półrocznie 8 zł.
Nr. pojed. 80 gr.

REDAKCJA I ADMINISTRACJA:
Wilno, zaułek Bernardyński 6 m. 1
Konto P. K. O. № 80.883 lub 81.418
Chrześcijański Bank Spółdzielczy
na Antokolu w Wilnie.

OGŁOSZENIA
1/1 strona 48 zł.
1/2 strony 24 zł.
1/4 strony 12 zł.
1/8 strony 8 zł.

Agnoscite quod agitis: imitamini quod tractatis. *Pont. Rom.*

TREŚĆ ZESZYTU.

Rok VII Wilno, dn. 25 marca 1933 r. Nr. 6

WIADOMOŚCI
ARCHIDIECEZJALNE WILEŃSKIE
DWUTYGODNIK KAPŁAŃSKI

PRENUMERATA:
Rocznie 15 zł.
Półrocznie 8 zł.
Nr. pojed. 80 gr.

REDAKCJA I ADMINISTRACJA:
Wilno, zaułek Bernardyński 6 m. 1
Konto P. K. O. № 80.883 lub 81.418
Chrześcijański Bank Spółdzielczy
na Antokolu w Wilnie.

Agnoscite quod agitis: imitamini quod tractatis. *Pont. Rom.*

DZIAŁ URZĘDOWY.

ZARZĄDZENIA STOLICY APOSTOLSKIEJ.

Decretum. Damnatur liber Ernesti Buonaiuti.

Feria IV, die 25 Januarii 1933.

In generali consessu Supremae Sacrae Congregationis Sancti Officii, E-mi ac Rev-mi Domini Cardinales rebus fidei et morum tutandis praepositi damnarunt atque in Indicem librorum prohibitorum inserendum mandarunt librum qui inscribitur: Ernesto Buonaiuti *La Chiesa Romana,* Milano, Gilardi e Noto, 1933.

Et sequenti Feria V, die 26 eiusdem mensis et anni, Ss-mus D. N. D. Pius divina Providentia Pp. XI, in solita audientia R. P. D. Adsessori Sancti Officii impertita, relatam sibi E-morum Patrum resolutionem approbavit, confirmavit et publicandam iussit.

Datum Romae, ex aedibus Sancti Officii, die 27 Januarii 1933.

A. Subrizi,
Supremae S. Congr. S. Officii Notarius.

(*Acta Ap. Sedis,* t. 25, str. 37).

Sprawa kanonizacyjna.

W dn. 8 stycznia 1933 roku Św. Kongr. Obrzęd. ogłosiła Dekret, uznający, iż można bezpiecznie (tuto) przystąpić do uroczystej kanonizacji bł. Andrzeja-Huberta Fournet'a, kapłana świeckiego, nazwanego we Francji „parochorum decus et ornamentum", zmarłego w 1834 roku.

(*Acta Apostolicae Sedis,* t. 25, str. 41).

ZARZĄDZENIA ORDYNARJATU ARCYBISKUPIEGO.

List pasterski z powodu Nadzw. Jubileuszu Powszechnego.

ROMUALD JAŁBRZYKOWSKI
z Bożego zmiłowania i Stolicy Apostolskiej łaski
ARCYBISKUP-METROPOLITA WILEŃSKI.
S. T. M.

Wielebnemu Duchowieństwu
i ukochanym w Chrystusie Diecezjanom
pozdrowienie w Panu.

Jego Świątobliwość Pius XI Papież pismem „Quod nuper" z dn. 6 stycznia r. b. ogłosił Nadzwyczajne Lato Miłościwe oraz Powszechny Wielki Jubileusz z powodu 1900 rocznicy od dokonanego Odkupienia Rodzaju Ludzkiego. Pragnie Ojciec św., abyśmy starali się podnieść umysły nasze od spraw znikomych, doczesnych do wiecznych i abyśmy za wielką miłość Zbawiciela Pana ku nam rozpalili serca nasze wzmożoną miłością ku Niemu. Przypomina Ojciec św. ten przedziwny splot tajemnic i dobrodziejstw wielkiego dzieła Odkupienia, a mianowicie: ustanowienie Najświętszej Eucharystji i kapłaństwa, mękę Jezusa Chrystusa i śmierć na krzyżu dla zbawienia ludzkiego, mianowanie N.Maryi P. Matką wszystkich ludzi, przedziwne Jezusa Chrystusa Zmartwychwstanie, ustanowienie prymatu nadanego św. Piotrowi i jego następcom, wreszcie Wniebowstąpienie i Zesłanie Ducha Św. Zaleca też nam wszystkim, abyśmy się modlili i pokutowali za siebie i za drugich, abyśmy korzystali z łask sakramentalnych spowiedzi i Komunji św. nietylko w czasie Wielkanocnym, ale jak najczęściej w ciągu roku, abyśmy w Wielki Piątek z usilniejszą żarliwością rozważali Mękę Pańską, byśmy w miarę możności odbyli pielgrzymkę do stolicy chrześcijaństwa, do Rzymu, a nawet do świętych miejsc w Palestynie, aby wreszcie szczególniejszą czcią były otoczone te miejsca, gdzie się przechowują osobliwe pamiątki Męki Pańskiej. W ten sposób obchodzone Nadzwyczajne to Miłościwe Lato przyczyni się do przywrócenia pokoju do dusz jednostek, ożywi wiarę, wzmocni nadzieję wiecznego szczęścia, rozpłomieni miłość ku P. Bogu, może też przynieść Kościołowi św. należytą wszędzie wolność, a narodom wszystkim zgodę i prawdziwą pomyślność.

Ten Jubileusz Nadzwyczajny rozpoczyna się 2 kwietnia r. b. i trwać będzie do 2 kwietnia 1934 r.

Wszystkim wiernym obojga płci, którzy po odbyciu spowiedzi i przyjęciu Komunji św. nawiedzą trzykrotnie jużto w jednym

dniu, jużto w różne dni w jakiejkolwiek kolejności Bazyliki: Lateraneńską, Watykańską św. Piotra, św. Pawła na drodze do Ostji i Maryi Większej na Eskwilinie, i tam pomodlą się w intencji Ojca św. (po sześć *Ojcze nasz, Zdrowaś Marya* i *Chwała Ojcu* i t. d.), Jego Świątobliwość udziela odpustu zupełnego całej kary. Odpustu tego można dostąpić tylekroć, ilekroć dopełni się przepisanych warunków.

Ukochani Diecezjanie! Niewątpliwie wszyscybyście pragnęli korzystać z łask tego Nadzwyczajnego Miłościwego Lata, ale nie dla wszystkich to będzie dostępne w całej pełni, gdyż z Jubileuszu tego można korzystać tylko w Rzymie, a na odbycie tak dalekiej i kosztownej podróży niewielu będzie mogło się zdobyć w obecnych czasach. Poza Rzymem mogą korzystać z łask jubileuszowych, pozostając we własnym kraju, tylko nast. osoby:

1. Wszystkie zakonnice klauzurowe i wszystkie te osoby, które z jakiegokolwiek słusznego powodu zamieszkują w klasztorze.

2. Wszystkie siostry zakonne, składające śluby uroczyste czy proste, należące do jakiegokolwiek Zgromadzenia Zakonnego, oraz ich nowicjuszki, próbantki i wychowanice internistki.

3. Pobożne niewiasty i tercjarki, mieszkające wspólnie za zgodą władzy kościelnej.

4. Dziewczynki i kobiety, mieszkające w ochronkach lub przytułkach.

5. Anachoreci i pustelnicy, jak Kameduli, Trapiści, Kartuzi.

6. Wierni obojga płci, pozostający w więzieniu, na wygnaniu lub w domach poprawczych.

7. Wszyscy chorzy i słabego zdrowia, nie mogący odbyć pielgrzymki do Rzymu, usługujący chorym w szpitalach, dozorcy zatrudnieni w domach poprawczych, robotnicy z codziennej pracy zarobkowej żyjący i wreszcie starsi wiekiem obojga płci, którzy przekroczyli 70 rok życia.

Wymienione osoby mogą dostąpić łask jubileuszowych tylekroć, ilekroć spełnią zwykłe przepisane warunki: spowiedź, Komunja św., modlitwa w intencji Ojca św.

Zamiast nawiedzeń bazylik rzymskich, w myśl upoważnienia Konstytucji Apostolskiej z dnia 30 stycznia r. b., wyznaczam pięciokrotne nawiedziny kościoła parafjalnego, względnie własnego, z odmówieniem za każdym razem w intencji Ojca św. po 6 *Ojcze nasz, Zdrowaś* i t. d. W myśl też powyższej Konstytucji, udzielam aprobowanym w naszej archidiecezji spowiednikom władzy rozgrzeszania od wypadków rezerwowanych Ordynarjuszowi.

Gdy nie wszyscy możemy bezpośrednio i w całej pełni korzystać z łask tego Jubileuszu Nadzwyczajnego, wszyscy powinniśmy w nim uczestniczyć i możemy zeń korzystać pośrednio i przynajmniej częściowo, wszyscy powinniśmy dołożyć wszelkich starań, aby łącząc się myślą z życzeniami Ojca św., w roku tym jubileuszowym podnieść się duchowo, pogłębić w sobie życie duchowne i znajomość zasad wiary św.

Weźmy więc jaknajliczniej udział, w myśl zachęty Ojca św., w nabożeństwie przebłagalnem „Godziny świętej“, które się odbędzie przed wystawionym w monstrancji Najświętszym Sakramentem we wszystkich kościołach parafjalnych we czwartek, 6 kwietnia, który przypuszczalnie jest rocznicą ustanowienia Najświętszego Sakramentu, w miastach i miasteczkach o godz. 18-ej, a w kościołach wiejskich — o godz. 17-ej. Wielebni Księża Proboszczowie uprzedzą o tem parafjan 2. IV. r. b., w niedz. Męki Pańskiej. Nabożeństwo to odbędzie się według przyjętego u nas porządku nabożeństwa adoracyjnego z odpowiednią okolicznościową przemową kapłana.

Postarajmy się też jak najliczniej uczestniczyć w tym roku w nabożeństwie w Wielki Piątek, jako 1900 rocznicę Odkupienia ludzkiego, z usilniejszą żarliwością rozważając Mękę Pańską. Wielebni Księża Proboszczowie ułatwią to Wiernym przez wygłoszenie odpowiednich nauk okolicznościowych. Wskazaną też ze wszechmiar jest rzeczą, abyśmy także z jak największą gorliwością obchodzili uroczystości Zmartwychwstania Pańskiego, Wniebowstąpienia, Zesłania Ducha Świętego, przystępując do Sakramentów świętych i w miarę sił i możności przykładając się czynnie do ich uświetnienia. To bezwzględnie podniesie nas duchowo, spotęguje miłość naszą ku Chrystusowi Panu.

Należy też starać się w tem Lecie Miłościwem o pogłębienie znajomości zasad religijnych.

Pragnę, Ukochani w Chrystusie Diecezjanie, zwrócić waszą uwagę na doniosłe znaczenie prasy w życiu naszem obecnem, na znaczenie dobrej książki, dobrej gazety.

Prasa jest jedną z największych potęg obecnego świata, najsilniej i najskuteczniej oddziaływa na ustrój duchowy społeczeństwa. Tak się zapatrywali już oddawna ludzie wielkiego umysłu. Napoleon nazwał prasę jednem z największych mocarstw. Alban Stolc nazwał prasę polem bitwy, na którem się rozgrywają walki pomiędzy niebem i ziemią; a niedawno zmarły pisarz francuski Pierre L'Eremite nie zawahał się nazwać prasę wszechpotęgą świata. „Gdyby mi wypadło oddać mój krzyż biskupi,

ozdoby kościoła i moje meble, aby utrzymać istnienie czasopisma, uczyniłbym to chętnie", mówił Pius X, jeszcze jako kardynał i arcybiskup wenecki. Charakterystyczna i słuszna ze wszechmiar ocena wartości czasopisma katolickiego.

Znaczenie prasy coraz więcej się wzmaga i odbija się jaskrawo w nastrojach społecznych, w obyczajach i t. d. Gazeta staje się obecnie nietylko przeglądem społecznym wydarzeń życia codziennego, ale jednocześnie urabia opinję publiczną, jest dyktatorem w świecie duchowym, radjostacją nadawczą, ale o tyle tylko dobrą i pożyteczną, o ile zasady tego czasopisma są dobre, wyraźne i chrześcijańskie.

Tak oceniają prasę i dobrze to rozumieją rozmaici wrogowie Kościoła św.; starają się oni nawet podstępnie wykorzystywać ją do swych przewrotnych i niecnych zamiarów, starają się naukę Chrystusową zwalczać bronią prasy złej i bezbożnej, a trzeba im to przyznać, dążą do celu z wielką zaciekłością i nie żałują na to ani pracy, ani pieniędzy.

Niestety, społeczeństwo nasze katolickie jeszcze naogół nie docenia prasy, odnosi się do niej jużto obojętnie, jużto, nawet może bezwiednie, podtrzymuje złą, szkodliwą prasę i złe piśmiennictwo przez prenumeratę i wydawanie na nie pieniędzy.

Ukochani w Chrystusie Diecezjanie! Nie możemy tego lekceważyć. Na przyszłość tak być nie powinno: nie możemy być obojętni na szerzenie się zła, a tem bardziej nie możemy dopomagać do zła, to niedopuszczalne. Być katolikiem a kupować lub prenumerować pisma bezbożne, pornograficzne, antykatolickie, lub takież książki, to sprawy wręcz sprzeczne ze sobą. Wroga nie powinniśmy dopuszczać do domu swego, ani się z nim poufalić, boć słusznie stare przysłowie mówi: „Kto z kim przestaje, takim sam zostaje". Bronimy się do upadłego, gdy kto nastaje na nasze życie, na nasze zdrowie lub wolność, a czyż możemy pozwolić, aby nas zabijano na duszy i zatruwano jadem zepsucia moralnego i bezbożności? Powinniśmy natychmiast zerwać z wszelkiem złem, przewrotnem i bezbożnem pismiennictwem i jego zarazą. Postanówmy to uczynić teraz, niezwłocznie, w tem nadzwyczajnem Lecie Miłościwem, w 1900 rocznicę dzieła Odkupienia na dowód wdzięczności naszej i wierności Chrystusowi Panu. Szczerze postanówmy popierać jak najusilniej tylko piśmiennictwo dobre i jak najenergiczniej używać prasy w obronie ideałów naszych religijnych, w obronie zasad nauki Chrystusowej, w obronie dobra i prawdy.

Prasę złą, bezbożną można zwalczać skutecznie jedynie przez prasę dobrą, przejętą duchem i zasadami nauki Chrystu-

sowej. Niech dobra prasa dla dobrej sprawy będzie artylerją naszą duchową, arsenałem obronnym i ogniskiem energicznej propagandy. Tak zalecają wielcy myśliciele Lacordaire, Dupanloup, L. Veuillot, Ojciec św. Pius XI. Słusznie i bez przesady powiedziano, że nie mniejszą ma wartość pod względem duchowym zorganizowanie i utrwalenie dobrego dziennika katolickiego, niż zabudowanie wspaniałej świątyni lub klasztoru. Wiele się dokonywa obecnie na polu religijnem i w dziedzinie dobroczynności chrześcijańskiej — buduje się świątynie, zakłada się ochronki i przytułki, różne stowarzyszenia i organizacje religijne. Wszystko to dobre niewątpliwie. Ale gdy zaniedbamy popierania i rozszerzenia prasy katolickiej, wszystkiemu zagraża poważne niebezpieczeństwo: kościoły opustoszeją, stowarzyszenia i organizacje będą rozwiązane, a instytucje dobroczynne przejdą pod inne, obce i wrogie nam, wpływy, bo nie będą miały obrony. Dlatego to Jego Świątobliwość Pius XI Papież tak usilnie zaleca, aby każdy świadom swego posłannictwa katolik był apostołem nietylko w sprawach wydawnictwa dziennika, ale także w szerzeniu jego lektury, w szerzeniu prasy i pismiennictwa dobrego (Por. *Przemówienie do kierownika włoskiej A. K.* dn. 23.XII 1932 r.).

Przed 1900 laty płakał Chrystus Pan nad miastem Jeruzalem i nad pogrążonymi w zaślepieniu duchowem jego mieszkańcami, przepowiadał im smutny los: „Gdybyś i ty poznało i w ten dzień twój, co ku pokojowi twemu! A teraz zkryte jest od oczów twoich. Albowiem przyjdą na ciebie dni, i otoczą cię nieprzyjaciele twoi wałem, i oblegą cię, i ścisną cię zewsząd, i na ziemię cię obalą i synów twoich, którzy w tobie są; a nie zostawią w tobie kamienia na kamieniu, dlatego iżeś nie poznało czasu nawiedzenia twego“ (Łuk. 19. 42 — 44). Wkrótce, bo w 35 lat, ta przepowiednia ziściła się w całej pełni.

To proroctwo smutne powinno być ostrzeżeniem dla naszego społeczeństwa katolickiego, które lekceważy wroga wewnętrznego: złą, przewrotną i bezbożną prasę, wroga silnie uzbrojonego w przewrotność, bezczelność i kłamstwo, wroga silnego materjalnie, bo otrzymującego zasiłki obfite od rozmaitych międzynarodówek, z któremi pozostaje w ścisłej łączni i według ich wskazówek działa.

A więc, dopóki nie zapóźno, poznajmy tego groźnego wroga. wystąpmy śmiało do wytrwałej i, da Bóg, skutecznej z nim walki. Na pamiątkę obecnego Nadzwyczajnego Jubileuszu 1900-lecia Odkupienia i na dowód naszej miłości i wierności ku Chrystusowi, postanówmy:

1. popierać jak najusilniej wszelkiemi godziwemi sposobami piśmiennictwo szczerze katolickie,

2. zwalczać prasę złą, przewrotną i bezbożną oraz pornograficzną, czyli hołdującą rozpuście i wyuzdaniu zmysłowemu — nigdy takich pism nie kupować, ani prenumerować,

3. szerzyć w społeczeństwie uświadomienie o potrzebie dobrej katolickiej i o niebezpieczeństwie złej, bezbożnej, pornograficznej prasy,

4. śmiało występować w obronie Kościoła i wiary św.

Oby każda rodzina katolicka w naszej archidiecezji wileńskiej szczerze chciała i mogła się zdobyć w tym Roku Jubileuszowym na stałą prenumeratę choć jednego czasopisma katolickiego! byłoby to z wielkim naszym pożytkiem religijnym i złożyłoby prawdziwie miły hołd Chrystusowi-Królowi.

Dla tem skuteczniejszego przeprowadzenia tej sprawy, zarządzamy, aby we wszystkich parafjach naszej archidiecezji wileńskiej w tym roku, w jedną z dowolnie obranych niedziel, w porze wiosennej lub letniej, był urządzony „Dzień Prasy Katolickiej" z odpowiedniemi odczytami, pogadankami i pokazami.

Dla zaznaczenia niezwykłej doniosłości tej sprawy, udzielam WW. Ks. Ks. Proboszczom pozwolenia na nabożeństwo w tym dniu z wystawieniem Najśw. Sakramentu.

Mam niezłomną w Bogu nadzieję, że myśl ta znajdzie chętny oddźwięk nietylko wśród Duchowieństwa, ale też wśród ogółu ukochanych w Chrystusie Diecezjan, i przy gorliwym współudziale Archidiecezjalnego Instytutu Akcji Katolickiej oraz parafjalnych jego Zarządów, będzie doprowadzona do pomyślnego skutku i wyda obfity plon ku większej chwale Bożej i pożytkowi dusz naszych.

† *Romuald,* arcybiskup wileński.

Wilno, w dniu Zwiastowania N. M. P., 25. III. 1933 roku.

P. S. Pismo powyższe raczą W. W. Ks. Ks. Proboszczowie i Rektorzy kościołów odczytać Wiernym w Niedzielę Męki Pańskiej, 2 kwietnia r. b.

W sprawie „Dzieł" misyjnych.

KURJA METROPOLITALNA WILEŃSKA

Wilno, dn. 25.II. 1933 r. № 11.712/L.

Na skutek odezwy Prezydjum Papieskiego Dzieła Rozkrzewiania Wiary do PWKs. Dyrektorów diecezjalnych z pocz. roku bieżącego, Kurja, zgodnie z wolą JE. Księdza Arcybiskupa-Metro-

polity, najusilniej poleca WKsiężom Dyrektorom miejscowym Dzieł misyjnych, by zechcieli dołożyć wszelkich starań, w kierunku zwiększenia na swych placówkach kół Papieskiego Dzieła Rozkrzewiania Wiary i Pap. Dzieła św. Piotra Ap. i ożywienia ich działalności. Konieczna jest obecnie większa pomoc misjom, jak moralna tak i materjalna, z jednej strony bowiem przechodzą one ciężki kryzys materjalny, z drugiej zaś otwierają się nowe pola dla ich pracy.

Ks. J. Ostrejko
w z. Kancl. Kurji.

DZIAŁ NIEURZĘDOWY.

Na nowych szlakach duszpasterstwa wiejskiego. (1)

Divinorum divinissimum cooperari in salute animarum.

Dusza — to życie boskości człowieczego rodu. Walka o to, by tego życia nikt nie zabijał, nikt nie zniepprawiał, jest najważniejszem zadaniem sług Kościoła.

Stanowisko Kościoła tam tylko jest silne, gdzie żyje w kulturze dusza katolicka.

Kultura duszy jest duszą wszelkiej wogóle kultury.

Katolicka dusza zbuduje państwo katolickie. Gdy dusza się załamie, rozsypie się w gruzy i więź państwowa. Kulturę duszy można osiągnąć jedynie przez pastoryzację.

Odradzają się i przekształcają na nowo wszystkie metody duszpasterskie. Powstał i kwitnie ruch katechetyczny, liturgiczny, misyjny, stowarzyszeniowy...

Wszędzie widać torowanie nowych dróg. Ulepszenia idą i sięgają już takich dziedzin, jak „duszpasterstwo domowe“, „duszpasterstwo dla chorych“, „świecki apostolat“...

Pogłębia się zrozumienie potrzeb nowoczesnego człowieka i aktualnej chwili. Nic słuszniejszego!

Zawielka jest bowiem rozpiętość między pocztowym dyliżansem z opoki Fredrowskiej, a najnowszym modelem samolotu R. W. D., aby nie próbować śmiałego odnowienia metod pracy pasterskiej nad kulturą duszy współczesnej.

Każdy zresztą wiek ogląda się za nowemi drogami duszpasterzowania, tworząc wielkie etapy myśli pastorologicznej.

Święci: Paweł, Ambroży, Grzegorz Wielki, Bernard z Clairvaux, Grzegorz VII, Karol Baromeusz tę samą treść bez kurczo-

wego trzymania się starej formy pragną unowocześnić dla wiernych swego wieku, *ut adveniat regnum Christi...*

U nas — za czasów Księstwa Warszawskiego — słynny redemptorysta, św. Klemens Dworzaczek (Hofbauer) domagał się n. p. „głoszenia Ewangelji w sposób *zupełnie* nowoczesny“.

Nie wszyscy jednak mają odwagę proroka, ks. Piotra Skargi, który wszak musiał się mocno tłumaczyć wobec jenerała zakonu, gdy przez współczesnych sobie naszych rodaków został oskarżony o nowatorstwo w głoszonych naukach o *częstej* Komunji św.

Nie przerażały też trudności *nowatorstwa* ks. biskupa Ottokara Prohaskę, jak nie zraziły Kettelera i nie zrażają współcześnie z nami żyjących księży: Fahsela w Berlinie, Mädera w Zurychu, Pierre l'Ermite w Paryżu albo Tóth'a w Budapeszcie.

Nieodżałowanej pamięci kanonik krakowski, Jan Korzonkiewicz, poznański — ks. Józef Prądzyński, arcypasterz częstochowski — biskup Kubina, śląski — Adamski, warszawski prałat Godlewski, senjor pastorologów polskich, — mąż vere ecclesiasticus — arcybiskup Nowowiejski z Płocka, sandomierski biskup Jasiński, autor „Wzmacniajcie się w Panu“, albo znowu i ten niestrudzony dziś Wielki Kanclerz Uniwersytetu Katolickiego w Lublinie, biskup Fulman, który już przed laty 27 puścił prawdziwy „traktor Forda“ na ugorujące, czy wprost zachwaszczone łany duszpasterskie w postaci miesięcznika: „Wiadomości Pasterrkie“ — to luźne tylko kartki z historji najnowszych pionierskich wysiłków szukania dróg dla nowoczesnego pasterzowania, któremu patronuje najtęższy i najdzielniejszy Prymas Polski, Ks. Dr. Augustyn Hlond, pracowity salezjanin — w purpurze kardynalskiej.

Obecnie już i mniej odważny nowator może śmielej, pod tak wytrawnym kierunkiem Hetmana i Wodzów, stawiać kroki na drodze trudów Akcji Katolickiej.

Dzięki Bogu minęły już te czasy, kiedy księży Fulmanów i Godlewskich na palcach jednej ręki wyliczyć można było. Dziś trzeba się będzie komuś zdobyć na zebranie materjałów do *monografji działaczy-duszpasterzy*, na wzór podobnej pracy z dziedziny „ruchu robotniczego“ ks. d-ra Wóycickiego, czy „pracy społeczno-charytatywnej“ ks. biskupa Kubickiego. — Byłoby to bardzo pożyteczne *Vade mecum* dla zbliżenia się, ułatwienia korespondowania wzajemnego, policzenia i zszeregowania według działów ulubionych terenów pracy.

Zjazdy, organizowane w ostatnich latach na tem tle i pokrewnych, a może nawet wogóle zjazdy nasze katolickie mają jedną, wielką słabą stronę, o której cicho w prasie. Aby nie czy-

nić dygresji dla założonego w tytule tematu, powiem ogólnikowo: W Katowicach czy Krakowie, w Poznaniu, czy Radomiu — wszędy, na kursach i kongresach zawsze oni, ci sami — mówcy i prelegenci!

Nie znamy się, niewiele o sobie wiemy. Zawiele szablonu, zamało świeżego narybku, więc?...

Życie za słabo pulsuje, choć „burza huczy w koło nas“...

Niezbędny jest dzisiaj jednolity *wspólny* front, aby maszerować razem i atakować zgodnie.

Tedy już kończę ogólnikową dygresję apelem do bardziej celowego stykania się z sobą rozproszkowanych i ukrytych sił. Niech wstaną, niech je ręka władna zbudzi i do czynu nakłoni, bo przyszły czasy w Polsce dla ludzi mocnych.

Poza brakiem jednolitego frontu wśród nas uderza boleśnie *ignorowanie intelektu* obok prawie że atrofji zainteresowań zagadnieniami, któremi dziś żyje społeczeństwo.

Obniża to bardzo pracę duszpasterską i społeczną.

Nie wiem, komu zaimponuje dziś kapłan, którego całe myślenie nastawione jest na intensywną gospodarkę rolną, nic w rezultatach kredkowo-ołówkowych niedającą, gdy tenże kapłan nie wykaże się ani stowarzyszeniem, ani bractwem rozumnie przez się postawionem, ani bibljoteką własną i wypożyczalnią parafjalną.

A przecież bibljoteka duszpasterza to nowoczesna zbrojownia, z której mamy czerpać broń.

Spytajmy nawiasem, ilu nas posiada dziś i czyta ogromną już literaturę społeczną i duszpasterską.

Z zamkniętemi, co gorsza, oczyma aż nazbyt często przechodzą konfratrzy około kolegów, i religijnie i społeczno-organizacyjnie bardzo nieraz wybitnych. A w każdym dekanacie znalazłyby się takie nader cenne jednostki.

Piszący te słowa czuje żywszy obieg krwi w sobie, gdy myślą przebiega piękne postacie tych wielu z rodu „nieznanego proboszcza“, co „po załatwieniu kościoła“ ślęczą nad książką, robią notaty, korzystają z nich na ambonie, budzą opinję, nakazują dla rewerendy szacunek w kołach rodzimych australczyków...

Tylko apodyktycznie - katechizmowo nastrojony ksiądz nie zwraca uwagi na to, jakby to nowemi i ulepszonemi metodami pracy utrzymać współczesnego człowieka przy wierze ojców.

Wiejski proboszcz (o nim już aż do końca tych wywodów myśleć będę), który nie chce być wyłącznie muzealnym, szczątkowym zabytkiem, ale chce z żywymi naprzód iść, nie będzie patrzył obojętnym wzrokiem na ten splot różnorodnych zagadnień, jakie dziś poruszają świat, i ten bez Boga, i nasz katolicki.

Pomijam dziedziny fachowe: filozofję, teologję, historję Kościoła, dogmatów, religji. Chodzi mi o duszpasterskie regjony. A więc zakres prawny, teologja moralna i pastorologja.

Kwestje — powagi, przysięgi, władzy, polityki, reformy rolnej i własności, kwestje — kultury ciała, rekordy sportowe, moda, to znowu — rozległe zagadnienia konkordatowe, organizacja szkoły, sprawy wyznaniowe... Ileż to wszystko wymaga rozjaśnień, określeń, norm!

To sprawy, które należy poruszać ze względu na owocność tematu i jego znaczenie dla pogłębienia wiary i ożywienia etyki, sprawy żywotne dla religji i życia, dla Kościoła i społeczeństwa.

(C. d. n.) *X. Ignacy Cyraski.*

Ś. p. ks. Stanisław Bułło

Prob. w Oranach.

Dn. 21 marca rb. zmarł w Oranach proboszcz miejscowy, ks. Stanisław Bułło. Śmierć zastała go przy pracy, bo zszedł z tego świata po dość krótkiej chorobie.

Ś. p. ks. St. Bułło urodził się 17 lutego 1878 roku w pow. poniewieskim, na Litwie, nauki teologiczne pobierał w Seminarjum duchownem w Kownie, na kapłana został wyświęcony dn. 8 stycznia 1901 roku, był wikarjuszem w Bausku, Mitawie, Windawie. Wojna zastaje go w Rydze. Jako kapłan archid. mobylowskiej. Przeszedł do archidiecezji wileńskiej w roku 1922 i został naznaczony na wikarjat do Dołhinowa, przechodzi potem na takież stanowisko do Słobódki a w roku 1924 zostaje proboszczem w Mieżanach, skąd dn. 12 kwietnia 1929 roku został przeniesiony na probostwo do Zamosza, a dn. 1 lipca 1929 r. do Oran.

Będąc proboszczem w parafjach niedawno zorganizowanych lub będących w stanie organizacyjnym, ś. p. ks. St. Bułło z poświęceniem pracował nad budową kościołów i zabudowań plebańskich, nie zaniedbując pracy duszpasterskiej.

Requiem aeternam dona ei, Domine!

X. A. N.

KRONIKA KOŚCIELNA I RELIGIJNA.

I. Kronika archidiecezjalna.

Przygotowania do „Dnia Ratowania Bazyliki“. — Główny Komitet Ratowania Bazyliki Wileńskiej intensywnie przygotowuje się do „Dnia Ratowania Bazylki“. Ten „Dzień„ wypada w niedzielę Męki Pańskiej, dn. 2 kwietnia. Episkopat całej Polski oraz Władze państwowe i samorządowe

ustosunkowały się do projektu b. życzliwie, a w niektórych dzielnicach kraju, jak np. w Poznaniu, za inicjatywą i pod protektoratem J. Em. Księdza Kardynała - Prymasa, powstały specjalne Komitety Ratowania Bazyliki. Wojewódzki Komitet Wileński wydał na ten „Dzień“ odezwy i specjalną broszurę pod tytułem *Bazylika Wileńska* z licznemi ilustracjami. Spodziewać się należy, że „Dzień“, przy pomocy Bożej, wyda pożądany skutek. Archidiecezja wileńska ma obowiązek na pierwszem miejscu zdobyć się na największy wysiłek i ofiarę, bo Bazylika to jej kościół macierzysty. Trzeba pamiętać, że kosztorys pozostałych najniezbędniejszych robót wynosi 800.000 zł., a przy wykonaniu znacznie koszta się podniosą, jak to zazwyczaj bywa; w trakcie bowiem robót, zwłaszcza tego rodzaju, zachodzą nieraz nieprzewidziane wydatki.

Zakończenie Kursu Katechetów w Wilnie. — Dn. 17 marca r. b., w gmachu U. S. B. w Wilnie odbyło się, w obecności JE. Księdza Arcybiskupa Metropolity, zakończenie dwumiesięcznego Kursu dla prelegentów, instruktorów i lotnych katechetów, zorganizowanego przez „Stowarzyszenie dla Misyj Wewnętrznych w archidiecezji wileńskiej“. Na Kurs złożyło się 83 wykłady z zakresu Pisma św., dogmatyki, apologetyki, teologji moralnej, prawa, socjologji ze specjalnem uwzględnieniem Akcji Katolickiej. Herezje, sekciarstwo i tajne stowarzyszenia, oraz metody walki z niemi zostały szczegółowo przedstawione w szeregu wykładów. Zastęp wykładowców składał się przeważnie z profesorów U. S. B., księży i świeckich, oraz specjalistów i działaczy misyjnych miejscowych i pozawileńskich. Kurs wzbudził wielkie zainteresowanie. Zapisało się 220 słuchaczy, dorywczo zaś uczęszczało znacznie więcej. Z pośród uczestników Kursu około 90 osób zgłosiło się do stałej pracy misyjnej.

Ferje świąteczne Sądu Arcybiskupiego i Metropolitalnego. — Zgodnie ze stat. 586 Synodu Archid. Wil., Sąd Arcybiskupi i Metropolitalny Wileński będzie nieczynny od dn. 12 do 23 kwietnia włącznie

Zgon przełożonego Misji Wsch. w Albertynie. — Dnia 23 marca rb. zmarł w Albertynie ks. Włodzimierz Piątkiewicz z Towarzystwa Jezusowego, przełożony Misji Wschodniej w Albertynie, jeden z najbardziej zasłużonych pracowników unijnych. Ś. p. ks. Piątkiewicz urodził się w Małopolsce. Do zakonu Jezuitów wstąpił w roku 1880. Po ukończeniu studjów wykładał teologję w domach zakonnych, oraz był współpracownikiem *Przeglądu Powszechnego*. W ciągu szeregu lat sprawował urząd substytuta przy generale OO. Jezuitów, poczem powrócił do kraju i tu kolejno był przełożonym domów w Krakowie i Lwowie, a następnie prowincjałem. Od r. 1925 ojciec Piątkiewicz pracował na niezwykle trudnym posterunku w Albertynie, jako przełożony Misji nad zjednoczeniem Kościoła. Ś. p. ks. Piątkiewicz jest autorem kilku b. poważnych studjów teologicznych.

II. Stolica Apostolska.

Nowi kardynałowie. — Na Konsystorzu w dn. 13 marca rb. Ojciec św. zamianował sześciu nowych kardynałów, a mianowicie: ks. arcyb. *Fumasoni - Biondi*, ostat. Sekretarza Propag. (ur. 1872 r.), ks. arcyb. *Dolci* deleg. apost. w Rumunji (ur. 1867 r.), ks. arcyb. *Dalla Costa*, arcyb. Florencji (ur. 1872 r.), ks. arcyb. *Fossati*. arcyb. Turynu (ur. 1876), ks. arcyb. *Innitzer'a*, arcyb. wiedeńskiego (ur. 1876 r.), i ks. arcyb. *Villeneuv'a*, arcyb. Quebecu (ur. 1878). W dn. 16 marca

r. b. Ojciec św. doręczył nowym kardynałom oznak ich godności.

Alokucja Ojca św. na Konsystorzu. — Na Konsystorzu w dn. 14 marca rb. Ojciec św. wygłosił dość długą alokucję, w której zwrócił szczególniejszą uwagę na wydane przez się encykliki „Casti connubii" i „Quadragesimo anno" oraz na konstyt. „Deus Scientiarum Dominus"; następnie poruszył szereg radosnych wypadków z życia Kościoła, jak np. Kongres eucharystyczny w Dublinie i 75-tą rocznicę objawienia się M. Boskiej w Lourdes, tudzież niezwykły rozwój misyj i wielką liczbę nawróceń heretyków i schyzmatyków. Wysławił Ojciec św. szczególnie gorącą działalność misyjną i współpracę z hierarchją Akcji Katolickiej przy pozyskiwaniu dusz, zagrożonych ruiną moralną i materjalną, oraz wysiłki Konferencyj św. Wincentego à Paulo. Przechodząc następnie do wydarzeń smutnych, Ojciec św. przedstawił krytyczne położenie międzynarodowe, wzrost wzajemnej nieufności między narodami i nadmiernie wybujały nacjonalizm. „W starym i nowym świecie, mówił Papież, wciąż jeszcze słychać szczęk broni bratobójczej, a z ziemi, krwią nasyconej i spustoszonej, podnosi się ku niebu głos krwi bratniej". Ubolewał dalej Ojciec św. nad przewlekłym kryzysem gospodarczym, pociągającym za sobą bezrobocie miljonów robotników, wskazał na niebezpieczeństwa, grożące porządkowi społecznemu i religijnemu, których przykładów dostarcza Rosja, Hiszpanja, Meksyk i ostatnie wypadki w pewnych krajach Europy środkowej. Walka z Bogiem jest zdaniem Ojca św. przyczyną katastrof wojennych i gospodarczych i grozi cywilizacji chrześcijańskiej. Kościół walki tej się nie obawia, albowiem polega na obietnicy boskiej; myśląc jednak o dobru dusz, ostrzega przed propagandą bezbożniczą i sekciarską, która stara się przedostać nawet do Rzymu. Aby Rok Święty był rokiem pacyfikacji i odrodzenia, trzeba prosić Boga o oświecenie umysłów a nadewszystko o zgodę na wszystkich konferencjach i rokowaniach, jakie, właśnie, w ciągu obecnego Roku Świętego będą się odbywały, w celu odbudowy ekonomicznej i porządku światowego, tudzież rozbrojenia zarówno materjalnego jak i moralnego, wreszcie w sprawie długów wojennych. O wstawiennictwo w tem wszystkiem należy prosić tych błogosławionych i świętych, których procesy kanonizacyjne i beatyfikacyjne zakończone zostaną w Roku Świętym.

„Godzina Święta" w Bazylice watykańskiej. — W zapowiedzianej *Godzinie Świętej* na dzień 6 kwietnia rb., w której wezmie też udział Ojciec św., w Bazylice watykańskiej wygłoszą odpowiednie kazania II. Em. Kard. Pacelli i Serafini.

III. Kronika krajowa.

List Pasterski J. Em. Kardynała-Prymasa Polski. — Ostatni List Pasterski J. Em. Ks. Kard.-Prymasa Dr. Augusta Hlonda omawia życie parafjalne; list ten zasługuje na pilne przestudjowanie, jak również na to, by z treścią jego zaznajomić wiernych.

Rekolekcje akademickie w Warszawie. — Dnia 12 marca rb. zakończyła się pierwsza serja rekolekcyj ogólnoakademickich w Warszawie, prowadzonych przez ks. Rektora Edwarda Szwejnica. W czasie każdej konferencji wielki kościół św. Anny był zapełniony po brzegi. Do Stołu Pańskiego w dniu 12-ym marca przystąpiło w samym kościele akademickim przeszło 4.000 osób.

Konsekracja Biskupa Polowego. — W niedzielę, dn. 19 marca rb., odbyła się w Królewskiej Hucie uroczystość konsekracji biskupiej nowomia-

nowanemu biskupowi tyt. marjammitańskiemu i b-wi polowemu, JE. ks. Józefowi Gawlinie, dotychczasowemu proboszczowi parafji św. Barbary. Miasto przybrało odświętny wygląd, domy przyozdobiono sztandarami i zielenią, kościół parafjalny przez całą noc był iluminowany. Udział w uroczystościach wzięły wszystkie organizacje, zarówno polskie, jak i niemieckie, szkoły, związki powstańców, górnicy w paradnych strojach i liczne oddziały wojska. Sakry udzielił J. Em. Ks. Kard. Hlond, przy udziale HEE. Księży Biskupów Tymienieckiego i Adamskiego.

Pożyteczne zarządzenie Księdza Biskupa Podlaskiego. — JE. Ks. Biskup Podlaski, z okazji Roku Świętego i dla upamiętnienia jego, zachęca wiernych do naprawiania i oczyszczania krzyżów w miastach, po wsiach, po cmentarzach i przydrożnych oraz do budowania nowych.

Instytut dla przeszkolenia przystępujących do Kościoła. — JE Ks. Biskup Łucki, na mocy upoważnienia udzielonego przez JE. Ks. Nuncjusza Apostolskiego w Polsce, erygował ostatnio przy Seminarjum Duchownem w Łucku *Institutum Reformationis Ecclesiasticae*, dla przeszkolenia przystępujących do jedności z Kościołem katolickim duchownych prawosławnych. Rektorem rzeczonego Instytutu mianował Ks. Biskup ks. kan. Jagłowskiego, polecając jednocześnie opracowanie programów naukowych, regulaminu wewnętrznego wyznaczenie profesorów, ustalenie budżetu i wydanie zarządzeń co do adaptacji pomieszczeń, przeznaczonych dla Instytutu, oraz utworzenia kaplicy wschodniego obrządku.

Konferencja duchowień. łódzkiego. — W dniu 12 marca b. r. o godz. 7 wiecz. w Kurji Bisk. w Łodzi pod przew. JE. Ks. Biskupa Ordynarjusza odbyła się konferencja duchowieństwa łódzkiego, na której został wygłoszony referat przez ks. prof. dr. K. Skoczylasa. Po referacie wywiązała się bardzo ożywiona dyskusja, która przeciągnęła się dość długo. Z dyskusji uwidoczniła się potrzeba takich zebrań; to też Ks. Biskup zapowiedział, że na przyszłość takie konferencje odbywać się będą częściej.

IV. Kronika zagraniczna.

Uzdrowienia cudowne w Lourdes w roku 1932. — Według oficjalnego sprawozdania biura lekarskiego w Lourdes, t. zw. „Biuro Sprawdzeń lekarskich", którego zadaniem jest kontrolowanie cudownych uzdrowień, za rok 1932 poświęciło się badaniom nad temi uzdrowieniami 864 lekarzy. Międzynarodowe Stowarzyszenie Lekarzy w Lourdes rozszerzyło się znacznie za rok ubiegły, przybyło mu bowiem 200 nowych członków z 20 rozmaitych narodowości. Obecnie ilość członków wynosi 1.685 osób. W roku 1932 Stowarzyszenie to uznało oficjalnie, jako spowodowane siłą wyższą, czyli cudowne, sześć uzdrowień

Pokutne procesje. — W ostatnich czasach w Holandji, a także w zachodnich Niemczech, coraz bardziej rozpowszechnia się zwyczaj odbywania w czasie postu wyłącznie męskich nocnych procesyj pokutnych. Późnym wieczorem ze wszystkich stron miasta oraz bliższych i dalszych okolic suną milczące grupy mężczyzn, łącząc się ze sobą w jeden wielki pochód wielotysięcznego nieraz tłumu, w skupionem milczeniu kroczących mężczyzn wszelkich stanów i wieku. Nad ranem wszystko idzie do kościoła.

Zgon Biskupa Zerr'a. — Dn. 15 grudnia 1930 r. zmarł Ks. Biskup Antoni Zerr, bisk. tytul. Salony, b. Biskup saratowski, czyli tyraspolski, w wieku lat 83, biskupstwa 49.

LISTA SKŁADEK NA RATUNEK BAZYLIKI WILEŃSKIEJ.

(5).

Ks. Drahel Henryk, Rudniki 7.40. Ks. Dulko Aleksander, Bujwidze 20.26. Ks. Dubrowka Nikodem, Świr 35.00. Ks. Dziemian Józef, Słobódka 11.00. Ks. Gajlewicz Antoni, Mikielewszczyzna 17.00. Ks. Gryganiewicz Ignacy. Kuźnica 15.00. Ks. Hajkowicz Ferdynad, Roś 16.50. Ks. Helmer Bolesław, Byteń 18.10. Ks. Hermanowicz Bolesław, Wielka-Brzostowica 12.50. Ks. Ingielewicz Józef, Borodzienicze 9.85. Ks. Iwańczyk Longin, Kluszczany 2.50. Ks. Jancewicz M., Bielica 5.00. Ks. Jankianiec Edmunt, Wesołucha 10.00. Ks. Janowski Seweryn, Biała-Waka 11.00. Ks. dr. Jaroszewicz Albin, Wołkowysk 109.70. Ks. Kaliński Tomasz, Narewka 4.30. Ks. Kartanowicz Józef, Jałówka 21.50. Ks. Krasodomski Bolesław, Iszczołna 59.95, Ks. Krysztopanis Benedykt, Hoduciszki 37.10. Ks. Kurpis-Garbowski Władysław, Soły 15.30. Ks. Kuźnicki Witold, Zabłudów 72.25. Ks. Lewkowicz Jan, Sidra 11.25. Ks. Liksza Klemens, Bystrzyca 4.30. Ks Ławrynowicz Władysław, Repla 5.87. Ks. Łozowski Bolesław, Dzisna 30.50. Ks. Mackiewicz Kazimierz, Nowy-Pohost 7.50. Ks. Małachowski Sylwester, Dzisna 2.00. Ks. Matulewicz Jan, Holszany 17.22. Ks. Micewicz Stanisław, Dubicze 2.05. Ks. Miszkinis Wincenty, Strunojcie 25.70. Ks. Miszkinis Wincenty, Łyngmiany 19.60. Ks. Mańtużyk Antoni. Gierwiaty 20.00. Ks. Nowicki Władysław, Ilja 25.00. Ks. Pietkiewicz Edmund, W.-Esymonty 6.70. Ks. Piotrowicz Franciszek, Wojstom 38.05. Ks. Pogorzelski Władysław, Słonim 11.50. Ks. Paszkiewicz Mieczysław, Oszmiana 60.00. Ks. Przybiński Jan, Mosty 9.00. Ks. Rosołowski Ignacy, Słonim 65.25. Ks. Rudzis Michał, Koleśniki 9.17. Ks. Sarosiek Witold, Kundzin 42.55. Ks. Siekierko Wacław, Święciany 12.00. Ks. Sielewicz Jan-Władysław, Worniany 55.00. Ks. Sobolewski Józef, Krupa 3.00. Ks. Stalewski Kazimierz, Juchnowiec 54.75. Ks. Szydagis Mateusz, Surwiliszki 3.00. Ks. Tutinas Jan, Pielassa 5.00. Ks. Wieliczko Michał Żydomla 12.70. Ks. Wojniusz Henryk, Kiemieliszki 10.45. Ks. Woronowicz Stanisław, Borodzienicze 8.80. Ks. Woźny Józef, Jałówka 5.00. Ks. Zacharzewski Kazimierz, Ławaryszki 70.26. Ks. Żebrowski Tomasz, Sobotniki 99.00. Adamczewski Bolesław, Poznań 2.00. „Agra", Poznań 20.00. Aleksandrowcz, Poznań 8.00. Drecki Konrad, Poznań 2.00. Sawicki Stefan, Poznań 10.00. Bank Cukrownictwa, Poznań 100.00. Bank Polski, Poznań 10.00. Berłowski Stanisław, Poznań 5.00. Berent i Plewiński, Poznań 2.00. Berkan Stanisław, Poznań 5.00. Bibljoteka Raczyńskich, Poznań 5.00. Bibljoteka Uniwersytecka, Poznań 3.00. Biuro Mieszkaniowe, Poznań 11.00. Biuro Samorządowe, Poznań 33.50. Borkowski Leonard, Poznań 1.05. Browar Kobyle Pole, Poznań 12.00. Smólski Seweryn, Poznań 20.00. Cholewiński Jerzy, Poznań 13.00. Czepczyński J., Poznań 10.00. Chmielowska Marja, Poznań 11.00. Chrzanowskie A. Z., Poznań 2.00. Cichocki Stefan, Poznań 10.00. Ciosański Stefan, Poznań 10.00. Weber Mieczysław, Poznań 2.00. Cygański i Semma, Poznań 5.00. Czartoryska Księżna Marja Zdzisławowa, Poznań 10.00. Delibger Stanisław, Poznań 6.40. Domagalski i Spółka, Poznań 2.00. Draheim Józef, Poznań 6.50. Maćkowiak M., Poznań 3.50., Duralski Franciszek, Poznań 35.00. Dyrekcja Ceł, Poznań 2.72, 7.50, 5.50, 5.70. Ogród Botaniczny, Poznań 5.00. Dzięgbowski Kazimierz, Poznań 3.00. Dziubalski Jan, Poznań 5.60. Dżugay Janusz, Poznań 26.00. Ejmer Alfred, Poznań 5.20. Witkowski i Hartinger, Poznań 10.00. Elżbietanki S.S., Poznań 5.00. Falkiewicz, Poznań 10.00. Ks. Forecki Fr., Poznań 3.00, Franboli. Poznań 2.50 O.O. Franciszkanie, Poznań 5.00. Frąckowiak W., Poznań 3.00. Gadebusch J., Poznań 2.50. Gałęzowski Józef, Poznań 2.00. Gimnazjum Wielkopolskie, Poznań 11.70, Goebel Józef, Poznań 5.50. Goplana, Poznań 10.00, Głyda Alojzy, Poznań 20.00. Głowacki Józef, Poznań, 7.40. Gruszczyńska Weronika, Poznań 3.00,

Gruszczyński Kazimierz, Poznań 5.00. Hałas Henryk, Poznań 10.00. Hryniewicki Stanisław, Poznań 1.00. Inspektor Szkolny, Poznań 9.50. Izba Skarbowa, Poznań 38.30. Izba Rzemieślnicza, Poznań 10.00. Kaczmarek Roman, Poznań 10.00. Karge Ed., Poznań 5.00. Karbowski A., Poznań 5.00. Katolicki Zw. Abstynentów, Poznań 3.00. Katolickie T-wo Ochr. Kobiet, Poznań 3.50. Kukas Wacław, Poznań 14.00. Klęskowa Zofja, Poznań 7.00. Klinge Jan, Poznań 2.00. Kilarski Jan, Poznań 12.25. Kępiński Marjan, Poznań 1.00. Knopiński Ignacy, Poznań 5.00. Kolbiszewski Fr., Poznań 10.00. Kołtonowicz Władysław, Poznań 5.00. Komunalna Kasa Oszczędności, Poznań 20.00. Kontorowicz Władysław, Poznań 5.00. Kopecki Henryk, Poznań 2.00. Kopeć Bronisław, Poznań 3.00. Kredyt. Spółdzielnia, Poznań 4.00. Kujawa Tomasz, Poznań 15.00. Kurator Pozn. Okr. Szk., Poznań 18.25, 10.00, Katuszewicz A., Poznań 3.00. Landkowski Stanisław, 10.00. Lecznica S.S. Elżbietanek, Poznań 20.00. Lewandowski Wacław, Poznań 2.00. Lubiniecki H., Poznań 2.00. Luziński Mieczysław, Poznań 2.00. Łabendziński Franciszek, Poznań 1.00. Łoziński P., Poznań 2.00. Łużyński Edward, Poznań 5.00. Machalla Alfons, Poznań 10.00. Magistrat m. Poznania, Poznań 10.00, 5.50, 4.00, 4.50. Malczewski Jan, Poznań 11.60. Marecki Tadeusz, Poznań 4.00. Marro Leopoldyna, Poznań 14.50. Michałowski Lucjan, Poznań 10.00. Milkuszyc Witold, Poznań 5.00. Ks. Misiołek Leon, Poznań 9.50. Moellenbrock Edmund, Poznań 4.00. Morawski-Dzierżykraj Zbigniew, Poznań 2.50. Muszyński St. Poznań 10.00. O.O. Oblaci, Poznań 10.00. Ogińska Ks. Marja, Poznań 50.00. Okręgowy Urząd Ubezpieczeń, Poznań 9.50. Okręgowy Urząd Ziemski, Poznań 70.20. Paetz Wincenty, Poznań 4.00. Państw. Szk. Handlowa, Poznań 2.82. Państwowa Szk. Ogrodnictwa, Poznań 2.50. Państw. Szk. Szt. Zdobniczej, Poznań 3.00. Państw. Urząd Meljoracyjny, Poznań 10.00. Piechowski Juljan, Poznań 5.00. Pielgrzym T-wo P. W. Matki Boskiej, Poznań 100.00. Prezydjalny Sekretarjat Dyr. P. T., Poznań 20.50. Ks. Mańkowski Piotr, Poznań 34.25. Urz. Poczt. Telegraf., Poznań 1.80, 2.00, 3.65, 6.60, 4.65, Urz. Telegaficzny, Poznań 60.00. Rotnicki A., Poznań 3.00. Rożmarynowicz J., Poznań 25.00. Sąd Powiatowy, Poznań 17.85. Sławski Jan, Poznań 20.00. Przw. Wydz. Pow., Poznań 100.00. Stawarz Władysław, Poznań 2.00. Stemachowski Bronisław, Poznań 5.00. Swoboda Czesław, Poznań 2.00. Szulc W., Poznań 15.00. Szulc Florjan, Poznań 20..0. Szuberla J., Poznań 5.00. Szk. Wydz. Żeńska IV., Poznań 6.89. Szk. Wydz. Żeńska II. Poznań 16.45. Szk. Rzemieśl. Przemysłowa, Poznań 22.00. T-wo Ubezpieczeń „Polonja", Poznań 5.00. Trawczyński Stanisław, Poznań 15.00. Szyperski Czesław, Poznań 5.00. Ślusarek Klemens, Poznań 2.50. Uniw. Poznański Rektor 86.50. Uniw. Poznanski 16.00, 5.00, 1.00, 2.00. Urząd Skarb. Akcyz. i Mon. Państw., Poznań 18.00. Wierzbicki Józef, 1.00. Wojciechowski Łucjan, Poznań 10.00. Wolffowa Adela. Poznań 12.00, Woźniak Franciszek, Poznań 10.00. Wrzosek Adam, Poznań 5.00. Zabłocki Maksymiljan, Poznań 10.00. Zakrzewski Stanisław, Poznań 5.00. Załęski Czesław, Poznań 2.00. Zarz. Zw. Bractw. Wstrzemięźliw., Poznań 2.00. Zarząd Zw. Kapłanów „Unitas", Poznań 200.00. Związek Rob. Rolnych i Leśnych, Poznań 11.00. Związek Spółdz. Spożyw. „Społem", Poznań 4.00. „Sokół", Poznań 5.00. Żarnowski Wacław, Poznań 10.00. Zółtowski Antoni, Poznań 25.00. Ajencja Celna P. K. P., Toruń 3.00, Siwiec E., Toruń 4.50. Boczar Bolesław, Toruń 6.00. Hoffman Alfons, Toruń 13.00. Kuczyński Leon, Toruń 2.00. Kurator Pom. Okr. Szk., Toruń 20.00. Kier. Mostu Drog przez Wisłę, Toruń 80.00. Łącki Wincenty, Toruń 20.00. Maćkowiak Wacław, Toruń 1.00.

Drukowano za zezwoleniem J. E. Księdza Arcybiskupa - Metropolity.

Redaktor i Wydawca KS. LEON ŻEBROWSKI, Kan. Kapit. Metropol.

DRUKARNIA ARCHIDIECEZJALNA W WILNIE.

Kurs dla sióstr parafjalnych w Poznaniu.

Mając na uwadze wielką potrzebę wykwalifikowanych sił w parafjalnej akcji dobroczynnej, Katolicka Szkoła Społeczna przystępuje do zorganizowania kursu, drugiego z rzędu, dla sióstr parafjalnych. Kurs ten przeznaczony jest dla osób, szczególnie zaś sióstr zakonnych, które pracują w parafjalnej akcji dobroczynnej, i ma je zapoznać zarówno z odnośnem ustawodawstwem społecznem, jak i z metodami nowoczesnej akcji charytatywnej. Program kursu przewiduje poza wykładami praktykę w odpowiednich instytucjach i wizytacje szeregu instytucyj społecznych.

Kurs rozpocznie się w czwartek, dnia 4 maja 1933 r., o godz. 16, a kończy się w piątek, dn. 2 czerwca 1933 r. Opłata za kurs wynosi 60 zł. Pozatem uczestniczki ponoszą koszty ew. wyjazdów. Zgłoszenia należy nadsyłać pod adresem Dyrekcji Katolickiej Szkoły Społecznej, Poznań, Podgórna 12b do dnia 20 kwietnia. Do zgłoszenia dołączyć należy krótki, własnoręcznie napisany życiorys kandydatki. Liczba miejsc na kursie ograniczona. Pierwszeństwo w przyjęciu na kurs mają takie kandydatki, które już pracują lub pracowały w akcji charytatywnej. Ponadto będzie się uwzględniało kolejność zgłoszeń.

Z pismiennictwa.

Bibljoteka Społeczna Każimiry Berkanówny dla prasy, organizacyj i uczelni. — I tom: **„Tak mi ciężko".** Rozmowy na czasie. — 80 stron. — 28 rozdziałów. — Cena 1,50 zł. (wyczerpane) i 1,65 zł. (egz. usterkowe). Rozdziały m. in.: Nie mam pracy. Jeść mi się chce. Bez dachu nad głową. Rozbite małżeństwo i t. d.
II tom: **Ty i ludzie.** O kulturze współżycia. — 88 stron. — 24 rozdziały. Cena 1,50 zł. Rozdziały m. in.: „Mam ludzi dość". Ty u siebie. Ty i dom. I ulica. I przedsiębiorstwa. I rozrywki. I zbłąkany. I Ojczyzna. I innowierca. I obcokrajowiec. I przyjaciel. i t. d. Dalsze tomy w przygotowaniu.

Autorka wysyła broszury za poprzedniem nadesłaniem należytości czekiem P. K. O. 202.404 na odpowiedzialność nabywcy. Na przesyłkę dołączać od tomu 25 gr. Inne zamówienia oraz reklamacje zostają bez odpowiedzi. Adres autorki: Poznań, Matejki 53. Dla towarzystw ofiaruje autorka każdy jedenasty egzemplarz wraz z przesyłką bezpłatnie. Skład główny **Księgarna św. Wojciecha.** Nakład broszur jest ograniczony. Każdorazowy zwrot kosztów umożliwia dalszy ciąg wydawnictwa.

Zdaniem krytyków materjały Bibljoteki Społecznej nadają się dla artykułów i wykładów. Dla rozszerzenia tematu każdy rozdział zaopatrzony jest w dopisy literatury społecznej.

Polecajmy Bibljotekę Społeczną Każimiry Berkanówny na zebraniach, zjazdach, wystawach, rekolekcjach, a szczególnie w prasie i dla wszelkich bibljotek, w kraju i wśród rodaków zagranicą.

Ks. Piotr Sosnowski. **Nasza Królowa,** czytania majowe, str. 157. Nakł. Drukarni i Księgarni Sp. z o. o. w Pelplinie.

Miła to naprawdę niespodzianka dla duszpasterzy. Po nauce wstępnej rozwija autor w 31 czytaniach jakby 4 główne tematy: Życie Maryi, pobódki do jej czci, sposoby tejże, cnoty Maryi, jako wzór dla nas. Wszystkie nauki są treściwe, starannie opracowane, praktycznie ujęte i niezbyt długie. Napisane są stylem barwnym, żywym i porywającym. Po każdej nauce następuje korzystnie dobrany przykład. Zauważyliśmy kilka nowych z lat ostatnich. Autorowi należy się szczere uznanie za trud podjęty. Nie wątpimy, że jego czytania majowe również przychylnego doznają przyjęcia, jak jego praca poprzednia p. t. *Królowa Korony Polskiej.* Szatę zewnętrzną upiększa oryginalna winieta, wykonana przez ks. Prof. Kolczyka.

Ks. dr. Ruchniewicz.

Ks. Dr. Jan Kornobis. **Marja wspomożeniem w niedoli czasów obecnych,** czytania na miesiąc maj. Str. 168.

ROZWÓJ CHRZEŚCIJAŃSKIEGO BANKU SPÓŁDZIELCZEGO
w Wilnie na Antokolu z siedzibą ul. Zamkowa 18
w cyfrach porównawczych.

Rok	Ilość członków	Udziały	Fundusz zapas. własny	Wydane pożyczki	Wkłady i rach. bież.	Wykorz. kredyty w innych Bankach	Czysty zysk
		Z Ł O T Y C H					
1924	71	1.460	267	6.705	3.349	1.955	246
1925	143	3.541	2.001	8.610	6.570	1.835	—
1926	166	5.202	2.770	17.209	9.249	4.430	—
1927	218	8.370	4.777	27.208	15.869	2.700	—
1928	267	13.395	5.112	45.468	17.412	14.840	—
1929	365	33.348	5.718	135.930	55.640	52.050	—
1930	654	76.783	12.253	348.701	177.331	93.150	5.428
1931	871	107.368	23.435	451.536	239.156	96.500	6.561
1932	1.024	134.515	30.698	618.830	366.592	96.100	11.598

RACHUNEK BILANSU

Stan czynny *w dniu 31 grudnia 1932 r.* *Stan bierny*

Stan czynny

		Zł. i gr.
1. Kasa		3.819,61
2. Lokaty		13.782,86
3. Pożyczki:		
a) wekslowe . . .	594.666,65	
b) zaległe (protesty i in.)	24.163,70	618.830,35
4. Papiery wartośc. .		1.846,—
5. Ruchomości . . .		4.472,76
6. Wydatki zwrotne .		1.043,15
7. Sumy przechodnie		575,12
Suma		644.319,85
8. Inkaso w portfelu i u korespond. . .		175,—
Razem . . .		644.494,85

Stan bierny

		Zł. i gr.
1. Udziały		134.514,96
2. Fundusze:		
a) zasobowy . .	27.997,12	
b) bud. własnego domu	2.701,18	30.898,30
3. Wkłady:		
a) terminowe . .	278.154,40	
b) bezterminowe .	88.437,85	366.592,25
4. Redyskonto . . .		96.100,—
5. Ubezpieczenia w P. K. O. . .		1.031,66
6. Fundusz Zapomog. Kasa Pogrzeb. . .		3.784,65
Czysty zysk .		11.598,03
Suma		644.319,85
7. Różni za inkaso .		175,—
Razem . . .		644.494,85

PROJEKT PODZIAŁU CZYSTEGO ZYSKU:

Na fundusz zasobowy (§ 28 Statutu) 10%	1.159 zł. 80 gr.
Na dywidendę od udziałów w wysokości 8%	9.122 „ 30 „
Na cele kulturalne i społeczne	315 „ 93 „
Na fundusz zasobowy dodatkowy	1.000
Razem	11.598 zł. 03 gr.